

ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ... ΠΡΟΚΛΗΣΗ

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ ΤΟ 2000

Η πρόκληση ...

Λίγο πριν το 2000, οι δυνάμεις του δημοκρατικού σοσιαλισμού βρίσκονται αντιμέτωπες με μεγάλες προκλήσεις. Πολλοί ήταν εκείνοι που πριν μερικά χρόνια, βλέποντας τα καθεστώτα του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού» να καταρρέουν και το κράτος πρόνοιας στη Δύση να κλονίζεται, έσπευδαν να αποφανθούν ότι η αριστερά ως πολιτική πρόταση αλλαγής της κοινωνίας έκλεισε τον κύκλο της. Κι όμως, οι πρόσφατες εξελίξεις στην Ευρώπη αλλά και αλλού κάθε άλλο παρά αυτό μαρτυρούν. Όσο προσαρμόζεται στις απαιτήσεις των καιρών, ανανεώνει τον πολιτικό της λόγο και διαμορφώνει τις απαραίτητες συμμαχίες με άλλα πολιτικά ρεύματα και με τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα, **η αριστερά και παρόν δείχνει να έχει και μέλλον έχει**. Τα παραδείγματα της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Μ. Βρετανίας, αλλά και άλλων χωρών, το επιβεβαιώνουν.

Όσο στις σύγχρονες κοινωνίες θα εξακολουθούν τα φαινόμενα εκμετάλλευσης, περιθωριοποίησης και καταστροφής του περιβάλλοντος, η αριστερά όχι μόνο θα έχει λόγο ύπαρξης, αλλά και θα προβάλλει ως κατεξοχήν παράταξη που μπορεί να δώσει τις αναγκαίες απαντήσεις. Προϋπόθεση, ωστόσο, γι' αυτό είναι η διαρκής ανανέωση των ιδεών και των πρακτικών της. Μια αριστερά δέσμια δογματικών, συντεχνιακών ή λαϊκίστικων αντιλήψεων και πρακτικών είναι φανερό ότι δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στις

απαιτήσεις της εποχής, δεν μπορεί να αποτελεί αξιόπιστη και ελκτική πολιτική πρόταση για το αύριο.

Η εμμονή μας στην επιτακτική ανάγκη ανανέωσης και εκσυγχρονισμού τόσο της αριστεράς όσο και της κοινωνίας δεν απορρέει από φετιχιστική λατρεία του καινούργιου ή από την αφηρημένη -και τελικά απολιτική- άποψη ότι καθετί νέο και «μοντέρνο» είναι και γενικώς καλό. Απορρέει από βαθιά αίσθηση ευθύνης, από την πεποίθηση ότι το παραδοσιακό οπλοστάσιο της αριστεράς -και των δυνάμεων του δημοκρατικού σοσιαλισμού ειδικότερα- ήταν ίσως επαρκές και λειτουργικό στη δεκαετία του 1930, του 1950 ή ακόμη και του 1970, αλλά σίγουρα δεν είναι σε θέση ν'απαντήσει στις προκλήσεις και τα προβλήματα του 2000.

Ασφαλώς και έχουμε ανάγκη από οράματα. Η πλήρης απουσία οράματος μετατρέπει την πολιτική σε απλή διαχείριση και σε τεχνική άσκησης της εξουσίας. Όμως, **όραμα δεν σημαίνει ιδεοληψία ή ουτοπίες για «αιθεροβάμονες»**. Τα οράματα οφείλουν να αντιστοιχούν σε υπαρκτές ανάγκες, δυνάμεις και τάσεις της κοινωνίας, αλλιώς καταλήγουν σε ιδεολογικές ακροβασίες -ή ίσως και σε ιδεολογικά άλλοθι των αποτυχιών και ανεπαρειών μας. Για παράδειγμα, μια Ελλάδα ισχυρή, ισότιμο μέλος της Ε.Ε., σεβαστή και υπολογίσιμη από ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα, δεν αποτελεί ούτε τεχνοκρατική επιλογή ούτε «γκρίζα διαχείριση», αλλά **όραμα** με την πιο ουσιαστική έννοια του όρου.

Η σύγχρονη σοσιαλιστική πολιτική οφείλει να εδράζεται σε νέους θεωρητικούς άξονες, να υπερβαίνει αποτυχημένα μοντέλα και

πειράματα του παρελθόντος. Απορρίπτοντας την παραδοσιακή λατρεία προς το κράτος και την παντοδυναμία του κρατισμού, τα σοσιαλιστικά κόμματα καλούνται σήμερα να εγγυηθούν την ανοιχτή κοινωνία, η οποία δεν περιορίζει, αλλά ευνοεί την ελευθερία του ατόμου, την γόνιμη πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα, το δικαίωμα στη διαφορά. Σήμερα το ζητούμενο είναι ένα κράτος που θα συντονίζει την κοινωνία, χωρίς να την υποκαθιστά. **Δεν θέλουμε μια κρατικοποιημένη κοινωνία, αλλά ένα κράτος οργανωτή ελευθερίας και εμποτισμένο με τα κοινωνικά ιδεώδη.** Κράτος που μέλημά του είναι η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, η ποιότητα ζωής για τους πολίτες του, η προστασία των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων. Κράτος στα πλαίσια του οποίου ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας λειτουργούν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά.

Έχουμε ανάγκη από μακροπρόθεσμες πολιτικές, που έχουν τελικό αποδέκτη των καρπών τους τον άνθρωπο, τον πολίτη. Αυτές σχεδιάζουμε, αυτές δρομολογούμε.

Το σήμερα αλλά και κάθε μέρα που περνάει ζητά πολίτες με περισσότερη αυτονομία και η δική μας απάντηση είναι πολιτικές που διευρύνουν τις ικανότητες, τις δυνατότητες και τους θεσμούς ισότητας, ευκαιριών, διαφάνειας, δημοκρατίας.

Η σημερινή κοινωνία ζητά περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη. Όμως αυτή η κοινωνική δικαιοσύνη πηγαίνει πια χέρι-χέρι με την κοινωνική ευθύνη. Και η κοινωνική ευθύνη είναι υπόθεση όλων μας. Όπως υπόθεση όλων μας είναι η διαμόρφωση της αυριανής

πραγματικότητας σύμφωνα με τις ανάγκες μας, τους στόχους μας, τις αξίες μας, το όραμά μας.

Πρέπει γι' αυτό να κινητοποιήσουμε την κοινωνία. Να ξαναφέρουμε την πολιτική συζήτηση στις σχέσεις μας, να φωτίσουμε ξανά τα σημαντικά. Χρειάζεται να δώσουμε καινούργιες απαντήσεις, με γνώμονα τις πάγιες αξίες μας, της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ειρήνης. Να ανταποκριθούμε στις νέες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης της νέας τεχνολογικής επανάστασης, της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και να καταλάβουμε τι σημαίνουν όλα αυτά για τον καθένα μας ατομικά και για την προοπτική της γενιάς που έρχεται. Να ζυμωθούμε με τους νέους προβληματισμούς για τη συσπείρωση των σοσιαλιστικών δυνάμεων σε υπερεθνικό επίπεδο, για το περιεχόμενο μιας κοινωνικής και πολιτικής δυναμικής, που διαγράφεται ως Κεντροαριστερά. Να μη φοβηθούμε το νέο, να συσπειρώσουμε νέες κοινωνικές δυνάμεις.

...και η περηφάνια...

Για να μπορούν όμως ν' απαντήσουν τα σοσιαλιστικά κόμματα στις προκλήσεις των καιρών είναι επίσης ανάγκη να απεγκλωβιστούν από την αμυντική και απολογητική στάση που συχνά τα χαρακτηρίζει, κυρίως μετά τις μεγάλες ανακατατάξεις που έφεραν οι δεκαετίες του 1970 και του 1980 και η κρίση του μεταπολεμικού μοντέλου ανάπτυξης στη Δύση. **Πρέπει να διεκδικήσουμε και να ανακτήσουμε την περηφάνια που μας αναλογεί ως παγκόσμιο σοσιαλιστικό κίνημα**, ως κληρονόμοι της μεγάλης παράδοσης του δημοκρατικού σοσιαλισμού, **ως συνεχιστές μιας πορείας**

πλούσιας όχι μόνο σε αγώνες και θυσίες, αλλά και σε κοινωνικά επιτεύγματα.

Ως προς τους αγώνες και τις θυσίες, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να αμφισβητήσει τη συνεισφορά των σοσιαλιστών. Ο Ότο Μπάουερ και ο Λέον Μπλούμ, ο Πιέτρο Νένι και ο Κούρτ Σουμάχερ, ο Βίλυ Μπράντ και ο Σαλβαντόρ Αλιέντε είναι μερικοί μόνο από τους φωτεινούς φάρους αυτής της πορείας. Σε μεγάλες στιγμές για την παγκόσμια αριστερά, όπως ο Ισπανικός Εμφύλιος Πόλεμος και τα κινήματα της αντιφασιστικής αντίστασης του 1941-45, ότι οι σοσιαλιστές βρέθηκαν πάντοτε στην πρώτη γραμμή, δίπλα στις άλλες δημοκρατικές και αριστερές δυνάμεις.

Σε ό,τι αφορά όμως τα επιτεύγματα, συχνά στις μέρες μας επιχειρείται ένας ανιστόρητος -και σε τελική ανάλυση άδικος- συμψηφισμός: «τα κομμουνιστικά κόμματα απέτυχαν, το ίδιο και τα σοσιαλιστικά κόμματα». Όμως, ενώ κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι τα κομμουνιστικά κόμματα και τα κομμουνιστικά καθεστώτα χρεοκόπησαν υπό το βάρος των αντιφάσεων που σημάδεψαν την ίδια τη γέννησή τους, πολύ απέχει από το να ισχύει πράγματι το ίδιο και για τα σοσιαλιστικά κόμματα. Αναμφισβήτητα υπήρξαν στην ιστορία τους λάθη και αποτυχίες, για τα οποία πολλά θα μπορούσαν να ειπωθούν. Αναμφισβήτητα, επίσης, τα σοσιαλιστικά κόμματα βρίσκονται σήμερα σε κρίσιμη καμπή, σε μεταβατική φάση, καθώς ο παραδοσιακός τους ιδεολογικός και πολιτικός εξοπλισμός είναι επιτακτική ανάγκη να ανανεωθεί και να εκσυγχρονιστεί. Στο βαθμό, ωστόσο, που ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα οι θεωρητικοί της σοσιαλδημοκρατίας μιλούσαν για

πολιτική συνεχών διαρθρωτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων, είναι φανερό ότι η βασική τους πολιτική πρόταση και επιλογή δικαιώθηκε.

Στις χώρες όπου τα σοσιαλιστικά κόμματα άσκησαν λιγότερο ή περισσότερο παρατεταμένα την εξουσία, οι κοινωνικές κατακτήσεις είναι αδιαμφισβήτητες. Ασφαλώς οι κοινωνίες αυτές δεν είναι ο σοσιαλιστικός παράδεισος που κάποιοι οραματίζονταν τον περασμένο αιώνα. Ασφαλώς αντιμετωπίζουν προβλήματα που αναζητούν πάντοτε τη λύση τους και πάνω απ' όλα το τεράστιο πρόβλημα της ανεργίας. Χρειάστηκε όμως, να απειληθεί το κράτος πρόνοιας σε αρκετές χώρες της Δύσης για να γίνει συνείδηση πόσο σημαντικές είναι ορισμένες κοινωνικές κατακτήσεις, που συχνά έχουμε την τάση να τις υποτιμάμε ή να τις θεωρούμε αυτονόητες. Τα βασικά προτάγματα της σοσιαλιστικής πρότασης εξακολουθούν πάντοτε να ισχύουν. **Η διεύρυνση και εμβάθυνση της δημοκρατίας η κοινωνική αλληλεγγύη και η κοινωνική συνοχή παραμένουν πάντοτε το κατεξοχήν πεδίο, όπου δοκιμάζεται ο σοσιαλιστικός χαρακτήρας ενός κόμματος.**

Αλλά και στην Ελλάδα ειδικότερα, είμαστε κληρονόμοι μιας ιστορίας και μιας παράδοσης για την οποία μπορούμε να είμαστε υπερήφανοι. Η κοσμογονία της εθνικής αντιφασιστικής αντίστασης βρήκε τους σοσιαλιστές παρόντες στους κόλπους του ΕΑΜ, δίπλα στους κομμουνιστές και άλλες πατριωτικές δυνάμεις. Εξάλλου, όταν ακραίες και αδιέξοδες πολιτικές έριχναν βαριά τη σκιά τους στη χώρα, οι δυνάμεις της σοσιαλιστικής αλλά και της ευρύτερης κεντροαριστερής παράταξης ήταν εκείνες που έδειχναν επίμονα το

δρόμο της εθνικής συμφιλίωσης και της λήθης, ως μοναδική λύση στην αδελφοκτόνα σύγκρουση και τις συνέπειές της. Αν οι δυνάμεις της σοσιαλιστικής και δημοκρατικής αριστεράς είχαν βάλει τη σφραγίδα τους στις μεταπολεμικές εξελίξεις -όπως συνέβη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες- πολλά δεινά θα είχαν αποφευχθεί για τη χώρα μας. Και στη δεκαετία του 1960 όμως, οι δυνάμεις και οι ιδέες του δημοκρατικού σοσιαλισμού έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του δυναμικού κεντροαριστερού ρεύματος στους κόλπους της Ένωσης Κέντρου, αλλά και στην ανάπτυξη του ευρύτερου κινήματος για τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας. Ο Όμιλος Παπαναστασίου, οι Δημοκρατικοί Σύνδεσμοι, το ρωμαλέο φοιτητικό κίνημα της εποχής του 114 και του 15% πλαισιώνονταν από στελέχη που αποτέλεσαν στη μεταπολίτευση σημαντική συνιστώσα του ΠΑΣΟΚ, αλλά και άλλων αριστερών κινήσεων και μορφωμάτων.

..... να είναι κανείς σοσιαλιστής το 2000

Ωστόσο, σήμερα δεν αρκεί μια θρησκευτική προσήλωση στις ιστορικές παραδόσεις του σοσιαλιστικού κινήματος. Σήμερα χρειάζεται ένα άλμα στο μέλλον. Σήμερα παρά ποτέ γίνεται εμφανής η ανάγκη διαμόρφωσης μιας σύγχρονης αριστερής πρότασης για το μέλλον της Ευρώπης και της χώρας. Εκτιμώντας σωστά το περιεχόμενο των παγκοσμίων αλλαγών και των αλλαγών στην ελληνική κοινωνία, έχουμε το χρέος να δώσουμε νέες απαντήσεις στα προβλήματα της εποχής.

Στη διαμόρφωση μιας σύγχρονης στρατηγικής πρότασης από την Αριστερά, είναι αναγκαίο πριν απ' όλα να μελετήσουμε την

επίδραση που ασκούν οι αλλαγές στην κοινωνική διαστρωμάτωση των χωρών ιδιαίτερα της Δυτικής Ευρώπης, αλλά και στη χώρα μας. Η παραδοσιακή κοινωνική κατηγοριοποίηση (προλεταριάτο και καπιταλιστές) έχει πια ξεπεραστεί και αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στην κοινωνική αυτοσυνείδηση και την πολιτική συμπεριφορά των μεσαίων στρωμάτων.

Τα νέα κοινωνικά στρώματα που εμφανίζονται φέρνουν για τους σοσιαλιστές στην επιφάνεια ένα βασικό καθήκον, μια πρωταρχικής σημασίας πρόκληση: Την προσπάθεια όχι μόνο να μην αποξενωθεί το ΠΑΣΟΚ απ' αυτά, αλλά επιπλέον να υπάρχει μια σύζευξή του με τα νέα κοινωνικά και πολιτικά υποκείμενα.

Ταυτόχρονα, πρέπει να λάβουμε υπόψη το νέο περιεχόμενο που αποκτά η σημερινή πολιτική διαπάλη, που χαρακτηρίζεται περισσότερο από άλλες εποχές από πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Οι κοινωνικές αντιπαραθέσεις δεν έχουν μόνο επίκεντρο το χώρο παραγωγής, αλλά σήμερα και όλα τα θέματα που αφορούν την ποιότητα ζωής. Επομένως, οι οποιεσδήποτε λύσεις είναι δυνατές, αρκεί να τονωθεί η πρωτοβουλία, η δημιουργικότητα και η αυτονομία των πολιτών.

Κάτι τέτοιο δεν είναι αυτονόητο. Ως Αριστερά οφείλουμε να έρθουμε σε ρήξη με την βαθιά ριζωμένη δυσπιστία της παραδοσιακής και ιδίως της κομμουνιστικής Αριστεράς απέναντι στο άτομο. Να ενισχύσει την αυτονομία των πολιτών, να οχυρώνει με νέους θεσμούς την ελευθερία τους, να τονώσει και να ενθαρρύνει την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα.

Οι νέοι όροι που διαμορφώνονται φωτίζουν νέες προσεγγίσεις. Σήμερα είναι έκδηλη η ανάγκη να υπάρξει ένας γόνιμος διάλογος για τα μεγάλα προβλήματα της Αριστεράς, της Ευρώπης και της χώρας. Ο διάλογος αυτός δεν μπορεί να αναπτύσσεται με περιχαρακώσεις και τεχνητές οχυρώσεις. Το ΠΑΣΟΚ, ως το βασικό κόμμα της Κεντροαριστεράς, έχει το χρέος να είναι ανοικτό σε κάθε πρόταση που προωθεί κοινωνικές και πολιτικές πρωτοβουλίες διαλόγου σε όλα τα επίπεδα.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο βρίσκεται και η μεγάλη ευκαιρία για τους σοσιαλιστές, για τη νέα αριστερά. Να τραβήξουν δηλαδή πέρα από την επανάληψη και τη διαχείριση των παλαιών προτύπων, το αναμέσημα ιδεολογικών σχημάτων άλλης εποχής.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο βρίσκεται η αξία του εγχειρήματος της Κεντροαριστεράς, ως προσπάθεια διαμόρφωσης ενός μεγάλου πολιτικού, ηθικού και πολιτισμικού ρεύματος.

Ερχόμαστε από πολύ μακριά και είμαστε αποφασισμένοι να πάμε πολύ μακριά. Νιώθουμε υπερήφανοι για το παρελθόν μας, αλλά και για το παρόν μας. Δεν διστάζουμε να αναγνωρίσουμε τα λάθη μας και τις ανεπάρκειές μας. Κανείς, ωστόσο δεν μπορεί να αρνηθεί τα επιτεύγματα της μεγάλης σοσιαλιστικής παράταξης, τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στη χώρα μας. Θέλουμε και μπορούμε να οδηγήσουμε την Ελλάδα στον 21ο αιώνα. Θέλουμε και μπορούμε να εγγυηθούμε μια Ελλάδα σύγχρονη, ανταγωνιστική, ισότιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλά και μια Ελλάδα ισορροπημένης και βιώσιμης ανάπτυξης, κοινωνικής

συνοχής και αλληλεγγύης, όπου τα δημοκρατικά και τα κοινωνικά ελλείμματα διαρκώς θα μειώνονται. Σε μας εναπόκειται να αποδείξουμε ότι, όπως και στον αιώνα που φεύγει, έτσι και στο νέο αιώνα που έρχεται οι δυνάμεις του δημοκρατικού σοσιαλισμού είναι ικανές να πρωτοστατήσουν στους αγώνες για ένα κόσμο ειρήνης και δημοκρατίας, ελευθερίας και άνθησης της προσωπικότητας του ατόμου, ευημερίας αλλά και κοινωνικής αλληλεγγύης.

OK

6-3-98

ημ. Θέμα ✓
Παταγιά ✓

Παρακαλώ να σου ερωμαδείτε για κάποιες
συμμεριμνώσεις η διορθώσεις, εγ' όσου χρειάζονται.

Βρίσκω το άρθρο καλό. Θα ήθελα διορθώσεις (συντα-
μες) σε σχέση με το ότι σήμερα

- δίνουμε σημασία στο άτομο - απουσία με
κοινωνική ευθύνη
- ωρέωει να αντιμετωσιάρουμε νέες κοινωνικές ομά-
δες
- σωάρχουν νέοι όροι που φατίζουν τις νέες προσεγγίσεις
(Μεντοαριστερά).

Εωιαροφα' Δεοερέφ.

4.3.98